

Solidarność z obywatelkami i obywatelami Białorusi

Apel polsko-niemieckiej Grupy Kopernika

13 grudnia 1981 roku władze PRL ogłosiły stan wojenny. Była to próba siłowego stłumienia opozycji demokratycznej w celu utrzymania przy władzy reżimu pozbawionego społecznej legitymacji. 40 lat później mamy do czynienia z prześladowaniem obywaterek i obywateli Białorusi, którzy protestowali przeciwko sfałszowaniu wyborów prezydenckich oraz przeciwko przemocy stosowanej przez państwo. Pamiętając o ofiarach politycznych represji sprzed 40 lat i niepokojąc się aktualnymi wydarzeniami na Białorusi, członkowie polsko-niemieckiej Grupy Kopernika apelują o solidarność z obywatelkami i obywatelami tego kraju.

Wywołany przez Aleksandra Łukaszenkę kryzys migracyjny skierował uwagę na dramatyczną sytuację na wschodniej granicy Unii Europejskiej. Prawa człowieka są deptane nie tylko na polsko-białoruskiej granicy, lecz w całej Białorusi. Autorytarny reżim stosuje przemoc wobec własnych obywaterek i obywateli. W białoruskich więzieniach znajduje się ponad 900 więźniów politycznych. W środku Europy stosowanie policyjnej przemocy oraz tortur jest na porządku dziennym. Nadal wykonywana jest kara śmierci. W grudniu 2021 roku należy się także liczyć się ze zwolnieniami nauczycieli, pracowników bibliotek i muzeów, którzy latem 2020 brali udział w pokojowych protestach.

Wielu mieszkańców Białorusi jest represjonowanych i zmuszanych do opuszczenia kraju, ponieważ inaczej nie mieliby za co żyć lub byliby narażeni na aresztowania. Liczba obywateli Białorusi, którzy już opuścili swój kraj, to dziesiątki tysięcy. Większość z nich znalazła schronienie w Polsce lub na Litwie. Jest to największa fala emigracji we wschodniej Europie od czasu wyjazdu setek tysięcy Polek i Polaków do krajów Europy Zachodniej w wyniku ogłoszenia stanu wojennego w grudniu 1981 roku oraz od czasu migracji ludności Ukrainy wywołanej aneksją Krymu przez Rosję oraz wojną w Donbasie.

Polskie i niemieckie doświadczenia z dyktaturą komunizmu pozwalają sformułować trzy istotne wnioski, które mają aktualne odniesienie do sytuacji na Białorusi: przemoc państwa wobec jednostki pozostawia ślady na dziesięciolecia; gdy mamy do czynienia z represjami, liczy się każda forma solidarności; możliwe jest pokojowe przewyciężenie autorytarnych reżimów od wewnątrz, jeśli ludzie połączą się ponad granicami w obronie wolności i w duchu solidarności.

Wzywamy powołany niedawno rząd Republiki Federalnej Niemiec do szukania nowych rozwiązań mających na celu wspieranie – razem z Polską – społeczeństwa obywatelskiego na Białorusi, a także udzielenie pomocy Białorusinkom i Białorusinom, którzy zostali zmuszeni do ucieczki z kraju. Zbliżający się Szczyt Partnerstwa Wschodniego w Brukseli stwarza dobrą okazję, by w zdecydowany sposób opowiedzieć się po stronie Białorusinek i Białorusinów, którzy we własnym kraju, w bezpośrednim sąsiedztwie Unii Europejskiej, poddani są represjom. W tym miejscu chcielibyśmy przypomnieć o trwałej solidarności, która w 1981 roku, w reakcji na stan wojenny, połączyła Polaków i Niemców. Zachęcamy do indywidualnego wspierania działających w Polsce i w Niemczech organizacji zaangażowanych w pomoc dla politycznie represjonowanych Białorusinek i Białorusinów.

Warszawa, Darmstadt, grudzień 2021

Kontakt:

prof. dr hab. Waldemar Czachur, przewodniczący Grupy Kopernika po stronie polskiej (waldemar.czachur@uw.edu.pl)

prof. dr hab. Peter Oliver Loew, przewodniczący Grupy Kopernika po stronie niemieckiej (loew@dpi-da.de)